

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
KHOA SƯ PHẠM

VŨ ĐÌNH CHUẨN

PHÁT TRIỂN ĐỘI NGŨ GIÁO VIÊN TIN HỌC
TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG THEO QUAN ĐIỂM
CHUẨN HÓA VÀ XÃ HỘI HÓA

CHUYÊN NGÀNH : QUẢN LÝ GIÁO DỤC
MÃ SỐ : 62 14 05 01

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ QUẢN LÝ GIÁO DỤC

Hà Nội - 2008

**Công trình được hoàn thành tại Khoa Sư phạm
Đại học Quốc gia Hà Nội**

Người hướng dẫn khoa học:

- 1. PGS.TS. Nguyễn Thị Mỹ Lộc**
- 2. GS.TSKH. Nguyễn Hữu Công**

Phản biện 1: PGS.TS Trần Quốc Thành -

Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

Phản biện 2: PGS.TS Đặng Quốc Bảo -

Học viện Quản lý Giáo dục

Phản biện 3: PGS.TS Đặng Bá Lãm -

Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam

**Luận án sẽ được bảo vệ trước Hội đồng cấp nhà nước chấm luận án
tiến sĩ họp tại: Khoa Sư phạm - Đại học Quốc gia Hà Nội
vào hồi 8 giờ 30 ngày 08 tháng 11 năm 2008**

Có thể tìm hiểu luận án tại:

- Thư viện Quốc gia Việt Nam**
- Trung tâm Thông tin – Thư viện, Đại học Quốc gia Hà Nội**

MỞ ĐẦU

1. LÝ DO CHỌN ĐỀ TÀI

1.1. Đưa tin học vào nội dung giáo dục phổ thông là một nhiệm vụ quan trọng với các trường Trung học phổ thông (THPT) nước ta hiện nay. Để tổ chức tốt việc dạy học và ứng dụng tin học trong trường THPT nhất thiết phải phát triển đội ngũ giáo viên (ĐNGV) tin học đủ về số lượng, đồng bộ về cơ cấu, có chuyên môn và nghiệp vụ sư phạm vững vàng. Đây là yếu tố quyết định nhất đến sự thành bại của việc đưa tin học vào giảng dạy trong các nhà trường. Chỉ thị 58-CT/TW ngày 17/10/2000 của Bộ Chính trị về đẩy mạnh ứng dụng và phát triển công nghệ thông tin phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đã nhấn mạnh: *"Xây dựng và thực hiện chương trình cử giáo viên đi đào tạo, bồi dưỡng ở trong và ngoài nước để nâng cao trình độ giảng dạy..."*.

Tuy nhiên, ĐNGV tin học trong các trường THPT hiện nay còn rất nhiều bất cập: thiếu về số lượng, không đồng bộ về cơ cấu, chất lượng rất hạn chế... Vì vậy, đội ngũ này chưa thể đáp ứng được yêu cầu về giảng dạy tin học và ứng dụng CNTT vào nhà trường phổ thông. Một trong những nguyên nhân chính của tình trạng trên là do công tác phát triển ĐNGV tin học còn nhiều hạn chế. Việc xây dựng chuẩn nghề nghiệp giáo viên tin học và quy hoạch ĐNGV này chưa được thực hiện; việc tuyển dụng sử dụng, đào tạo, bồi dưỡng, đánh giá, sàng lọc ĐNGV chưa được thực hiện tốt, chưa có hệ thống.

1.2. Đã có một số công trình nghiên cứu về vấn đề phát triển nguồn nhân lực CNTT nói chung, ĐNGV tin học nói riêng. Tuy nhiên, do việc dạy học tin học trong trường THPT là vấn đề còn khá mới mẻ, nên việc nghiên cứu phát triển ĐNGV tin học trường THPT hầu như chưa có công trình nghiên cứu nào đề cập đến một cách đầy đủ và hệ thống.

Vì những lý do trên, việc nghiên cứu đề tài ***"Phát triển ĐNGV tin học THPT theo quan điểm chuẩn hoá và xã hội hoá"*** mang tính cấp thiết.

2. MỤC ĐÍCH NGHIÊN CỨU

Vận dụng quan điểm chuẩn hoá và xã hội hoá để nghiên cứu lý luận và thực tiễn phát triển ĐNGV tin học trường THPT, đề xuất các giải pháp phát triển ĐNGV tin học đáp ứng yêu cầu dạy học tin học trong trường THPT trong những năm tới.

3. KHÁCH THỂ VÀ ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU

3.1. Khách thể nghiên cứu

Lý luận và thực tiễn phát triển đội ngũ giáo viên tin học THPT

3.2. Đối tượng nghiên cứu

Quản lý phát triển đội ngũ giáo viên tin học THPT theo quan điểm chuẩn hoá và xã hội hoá

4. GIẢ THUYẾT KHOA HỌC

Hiện nay, ĐNGV tin học THPT do nhiều nguyên nhân, đang thiếu về số lượng, hạn chế về chất lượng, không đồng bộ về cơ cấu, hiệu quả dạy học thấp. Công

tác phát triển ĐNGV tin học THPT chưa đáp ứng với yêu cầu dạy học và ứng dụng tin học trong nhà trường THPT.

Nếu vận dụng quan điểm chuẩn hoá và xã hội hoá để đề xuất và sử dụng đồng bộ các giải pháp tác động đến các thành tố cấu trúc của ĐNGV tin học THPT thì ĐNGV tin học trường THPT sẽ phát triển đáp ứng yêu cầu dạy học và ứng dụng tin học trong trường THPT hiện nay.

5. NHIỆM VỤ NGHIÊN CỨU

5.1. Nghiên cứu cơ sở lý luận của công tác phát triển GV nói chung và phát triển ĐNGV tin học trường THPT nói riêng theo quan điểm chuẩn hóa và xã hội hóa.

5.2. Đánh giá thực trạng ĐNGV tin học và công tác phát triển ĐNGV tin học trường THPT.

5.3. Đề xuất các giải pháp phát triển ĐNGV tin học trường THPT theo quan điểm chuẩn hóa và xã hội hóa.

5.4. Thử nghiệm các giải pháp phát triển ĐNGV tin học trường THPT theo quan điểm chuẩn hóa và xã hội hóa.

6. GIỚI HẠN ĐỀ TÀI

6.1. Về nội dung nghiên cứu: Ngoài những giải pháp quản lý của chủ thể quản lý ở các trường THPT, đề tài luận án tập trung nghiên cứu các giải pháp quản lý của các chủ thể quản lý ở tầm vĩ mô, đặc biệt là các giải pháp quản lý của Sở Giáo dục và Đào tạo đối với ĐNGV tin học trường THPT.

6.2. Về địa bàn nghiên cứu: Nghiên cứu thực tiễn (điều tra sâu) và nghiên cứu thử nghiệm được triển khai tại thành phố Đà Nẵng.

7. NHỮNG LUẬN ĐIỂM BẢO VỆ

7.1. Phát triển ĐNGV tin học THPT là yêu cầu cấp thiết, có ý nghĩa quyết định đến sự thành bại của chủ trương đưa tin học vào nhà trường phổ thông hiện nay.

7.2. Phát triển ĐNGV tin học THPT theo quan điểm chuẩn hoá, xã hội hoá đòi hỏi phải thực hiện quy hoạch phát triển ĐNGV tin học THPT theo chuẩn nghề nghiệp; nâng cao trách nhiệm của mọi người đối với ĐNGV tin học THPT; tạo môi trường, động lực thuận lợi cho sự phát triển của ĐNGV tin học THPT và đa dạng hoá các nguồn lực cho công tác phát triển ĐNGV tin học THPT.

8. ĐÓNG GÓP MỚI CỦA LUẬN ÁN

- Góp phần hệ thống hoá và phát triển lý luận về phát triển đội ngũ giáo viên THPT nói chung, ĐNGV tin học trường THPT nói riêng theo quan điểm chuẩn hóa và xã hội hóa.

- Xác định được khoảng cách giữa thực trạng ĐNGV tin học hiện nay và yêu cầu của ĐNGV tin học đáp ứng yêu cầu dạy học tin học trong trường THPT.

- Đề xuất một cách làm đặc thù đáp ứng chất lượng đào tạo ĐNGV tin học, phù hợp với bối cảnh đào tạo giáo viên tin học ở Việt Nam theo quan điểm chuẩn hóa và xã hội hóa.

9. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

9.1. Cơ sở phương pháp luận

9.1.1. Tiếp cận hệ thống

9.1.2. Tiếp cận phức hợp

9.2. Các phương pháp nghiên cứu cụ thể

9.2.1. Phương pháp nghiên cứu lý thuyết

9.2.2. Nhóm các phương pháp nghiên cứu thực tiễn

- Phương pháp điều tra, khảo sát
- Phương pháp nghiên cứu sản phẩm hoạt động
- Phương pháp tổng kết kinh nghiệm
- Phương pháp chuyên gia
- Phương pháp trò chuyện

9.2.3. Nhóm các phương pháp xử lý thông tin

Sử dụng thống kê toán học để xử lý các kết quả nghiên cứu về định lượng (lập bảng phân phối tần số, tính điểm trung bình cộng) và định tính.

Chương 1

CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ PHÁT TRIỂN

ĐỘI NGŨ GIÁO VIÊN TIN HỌC TRUNG HỌC PHỔ THÔNG

1.1. TỔNG QUAN VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU

1.1.1. Nghiên cứu về dạy học tin học trong trường phổ thông

Theo các tư liệu tổng hợp, đặc biệt của UNESCO, có thể khái quát: hầu hết các nước đều đưa các kiến thức tin học, kỹ năng cơ bản của tin học vào giảng dạy ở trường phổ thông với nhiều hình thức và mức độ khác nhau; vấn đề dạy học tin học đã được hầu hết các nước trên thế giới quan tâm và đã trở thành vấn đề toàn cầu. Tin học mang đến sự đổi mới về cách học cho mọi cấp học; tạo điều kiện cho việc hợp tác NCKH và học tập từ xa và là giải pháp chiến lược nhằm đáp ứng nhu cầu của nền kinh tế tri thức.

Ở Việt Nam, nghiên cứu dạy học tin học và ứng dụng CNTT trong dạy học ở nhà trường phổ thông được sự quan tâm của đông đảo các nhà giáo và các nhà khoa học giáo dục. Trong những nghiên cứu này, các tác giả có đề cập đến các yêu cầu cũng như một số chỉ dẫn có tính kỹ thuật để hướng dẫn giáo viên thực hiện dạy học tin học. Tuy nhiên, những vấn đề cụ thể về việc xây dựng, phát triển ĐNGV tin học còn chưa được đề cập.

1.1.2. Tình hình nghiên cứu phát triển ĐNGV tin học THPT

Tổng quan các nghiên cứu về vấn đề phát triển ĐNGV ở Việt Nam và ở nước ngoài, có thể rút ra một số nhận xét như sau:

- Nghiên cứu về ĐNGV được triển khai ở nhiều bình diện khác nhau và đặc biệt được quan tâm trên bình diện quản lý giáo dục.

- Các nghiên cứu về phát triển ĐNGV được tập trung vào hai mảng chính: nghiên cứu phát triển ĐNGV theo cấp bậc và ngành học; nghiên cứu phát triển ĐNGV cho từng cơ sở giáo dục thuộc bậc, cấp, ngành học.

- Do việc dạy học tin học trong trường THPT là vấn đề còn khá mới mẻ, việc nghiên cứu phát triển ĐNGV tin học THPT hầu như chưa được nghiên cứu một cách đầy đủ và hệ thống.

1.2. MỘT SỐ KHÁI NIỆM CƠ BẢN CỦA ĐỀ TÀI

1.2.1. Giáo viên THPT

Theo Luật Giáo dục Nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam: “Nhà giáo là người làm nhiệm vụ giảng dạy, giáo dục trong nhà trường, cơ sở giáo dục khác”, “Nhà giáo ở các cơ sở giáo dục mầm non, giáo dục phổ thông, giáo dục nghề nghiệp gọi là giáo viên”[99]. Như vậy, giáo viên là tên gọi chỉ nhà giáo thực hiện hoạt động dạy học và giáo dục tại các cơ sở giáo dục mầm non, giáo dục phổ thông, giáo dục chuyên nghiệp và dạy nghề. Theo đó, giáo viên thực hiện lao động nghề nghiệp của mình tại các trường THPT được gọi là giáo viên THPT.

Giáo viên THPT phải có những tiêu chuẩn: a). Phẩm chất đạo đức, tư tưởng tốt; b). Đạt trình độ chuẩn về đào tạo chuyên môn, nghiệp vụ; c). Đủ sức khoẻ theo yêu cầu nghề nghiệp; d). Lý lịch bản thân rõ ràng.

Nhiệm vụ của giáo viên THPT là: a). Giáo dục giảng dạy theo đúng chương trình, kế hoạch; soạn bài, chuẩn bị thí nghiệm; kiểm tra, đánh giá; vào sổ điểm, ghi học bạ đầy đủ; quản lý học sinh trong các hoạt động giáo dục; tham gia các hoạt động của tổ chuyên môn. b). Tham gia công tác phổ cập giáo dục. c). Rèn luyện đạo đức, học tập văn hoá, bồi dưỡng chuyên môn và nghiệp vụ để nâng cao chất lượng và hiệu quả giảng dạy, giáo dục. d). Thực hiện nghĩa vụ công dân, pháp luật của nhà nước và điều lệ của nhà trường. đ). Giữ gìn phẩm chất, danh dự, uy tín của nhà giáo. e). Phối hợp các đoàn thể, tổ chức xã hội, gia đình học sinh trong các hoạt động giáo dục.

Giáo viên THPT được đảm bảo các quyền: a). Được nhà trường tạo điều kiện để thực hiện các nhiệm vụ giảng dạy và giáo dục. b). Được đảm bảo mọi quyền lợi về vật chất, tinh thần; được chăm sóc sức khoẻ theo các chính sách, chế độ đối với nhà giáo. c). Được trực tiếp hoặc thông qua tổ chức của mình tham gia quản lý nhà trường. d). Được hưởng nguyên lương và phụ cấp khi được cử đi học để nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ. đ). Được hợp đồng thỉnh giảng và nghiên cứu khoa học theo quy định. e). Được hưởng các quyền lợi khác theo quy định của pháp luật.

1.2.2. Giáo viên tin học THPT

Giáo viên tin học trường THPT là giáo viên bộ môn của trường THPT, thực hiện nhiệm vụ giảng dạy tin học theo chương trình giáo dục THPT, trong và bằng quá trình đó thực hiện nhiệm vụ giáo dục học sinh theo nhiệm vụ và mục tiêu giáo dục của trường THPT. Do đặc thù của giáo viên tin học là vừa truyền thụ cho học sinh các tri thức lý thuyết, vừa rèn luyện cho học sinh những kỹ năng thực hành; đồng thời có thể phải tham gia quản lý phòng máy tính hoặc mạng máy tính trong nhà trường, vì vậy, giáo viên tin học THPT vừa phải dạy được các kiến thức mang tính chất lý thuyết, vừa có khả năng hướng dẫn thực hành cho học sinh, lại vừa có những kiến thức tối thiểu về quản lý.

1.2.3. Đội ngũ giáo viên tin học THPT

- Đội ngũ giáo viên THPT là những người làm công tác giảng dạy- giáo dục trong trường THPT, có cùng nhiệm vụ giáo dục, rèn luyện học sinh THPT giúp các em hình thành và phát triển nhân cách theo mục tiêu giáo dục đã xác định cho cấp học. Theo quan điểm hệ thống, tập hợp các giáo viên của một trường THPT nhất định được gọi là đội ngũ giáo viên của trường THPT đó. Đây là một hệ thống mà mỗi thành tố trong đó có mối quan hệ lẫn nhau, bị ràng buộc bởi những cơ chế xác định. Vì lẽ đó mỗi tác động vào các thành tố đơn lẻ của hệ thống vừa có ý nghĩa cục bộ vừa có ý nghĩa trên toàn thể với toàn bộ hệ thống.

- ĐNGV tin học ở trường THPT là tập hợp các giáo viên thực hiện nhiệm vụ giảng dạy môn tin học và giáo dục học sinh trong trường THPT. Những giáo viên này làm việc theo chương trình môn học và kế hoạch giáo dục của nhà trường, gắn bó với nhau thông qua lợi ích về vật chất và tinh thần, đồng thời quan hệ mật thiết với các giáo viên bộ môn khác để thực hiện hoạt động và chia sẻ lợi ích theo đúng pháp luật và thể chế xã hội.

ĐNGV tin học trường THPT được xác định qua các tiêu chí về số lượng và chất lượng. Chất lượng của đội ngũ có quan hệ mật thiết với số lượng của nó.

1.2.4. Phát triển ĐNGV tin học trường THPT

Phát triển ĐNGV tin học trường THPT là tạo ra một ĐNGV tin học đủ về số lượng, đảm bảo về chất lượng (có trình độ, được đào tạo đúng quy định, có phẩm chất đạo đức, có năng lực trong các hoạt động dạy học tin học và giáo dục học sinh), trên cơ sở đó, đội ngũ này đảm bảo thực hiện tốt các yêu cầu của chương trình dạy học tin học cũng như các yêu cầu của giáo dục THPT.

Phát triển ĐNGV tin học trường THPT là tiến hành các giải pháp quản lý nhằm xây dựng ĐNGV tin học về số lượng, đồng bộ về cơ cấu, loại hình; vững mạnh về trình độ, có thái độ nghề nghiệp tốt, tận tụy với nghề... Nó là một quá trình liên tục nhằm hoàn thiện hay thay đổi thực trạng hiện tại, làm cho ĐNGV tin học không ngừng phát triển về mọi mặt, đáp ứng yêu cầu dạy học tin học trong trường THPT trong xu hướng hội nhập, tiếp cận chuẩn nghề nghiệp giáo viên của các nước tiên tiến. Phát triển ĐNGV được xem như một quá trình tích cực mang tính hợp tác cao, trong đó người giáo viên tự phát triển sẽ đóng một vai trò quan trọng trong sự trưởng thành về mặt nghề nghiệp cũng như nhân cách của bản thân người giáo viên trong sự hoà hợp cùng phát triển với nhà trường.

1.2.5. Chuẩn hoá

Chuẩn hoá (Standardization) là những quá trình làm cho các sự vật, đối tượng thuộc phạm trù nhất định đáp ứng được các chuẩn đã ban hành trong phạm vi áp dụng và hiệu lực của các chuẩn đó. Theo đó, chuẩn hóa tổ chức là tổ hợp các quá trình làm cho các cá nhân, các bộ phận trong tổ chức và các hoạt động của chúng đáp ứng được các chuẩn và hiệu lực của các chuẩn đã ban hành trong phạm vi tổ chức.

Chức năng của chuẩn hóa là định hướng hoạt động quản lý, làm cho việc thực hiện các chức năng, các phương pháp, biện pháp quản lý được thống nhất theo những nguyên tắc xác định; quy chuẩn các sản phẩm, các quá trình tạo ra sản phẩm; khuyến khích và tạo môi trường chính thức ngày càng thích hợp cho sự phát triển, đồng thời

hạn chế những nhân tố tự phát, phi chính thức trong phát triển hoặc những nhân tố phản phát triển.

1.2.6. Xã hội hoá

Khái niệm “Xã hội hóa” các nhà nghiên cứu trên thế giới diễn đạt theo những góc độ khác nhau.

Trước hết, khái niệm xã hội hóa được sử dụng để chỉ một quá trình đặc biệt của quá trình phát triển con người. Đó là quá trình xã hội hóa cá nhân. Theo đó, “Xã hội hóa là quá trình cá nhân hòa nhập vào xã hội hay vào một trong các nhóm của họ thông qua quá trình học các chuẩn mực và giá trị của từng nhóm và xã hội”; “Quá trình xã hội hóa được hiểu chung như là một quá trình biện chứng, trong đó, mỗi người, với tư cách là thành viên của xã hội, trở nên có năng lực hành động và mặt khác thông qua quá trình này duy trì và tái sản xuất xã hội”; hoặc như B.G.Ananhep đã nhấn mạnh: “Xã hội hóa là quá trình học tập suốt đời của cá nhân. Trong đó cá nhân với tư cách là chủ thể hành động không chỉ tiếp thu mà còn làm phong phú thêm các quan hệ xã hội, các giá trị vật chất và tinh thần dưới hình thức cá nhân” [107, tr.31-32].

Ở Việt Nam, khái niệm xã hội hóa được mở rộng sang các lĩnh vực, các hoạt động và những chức năng xã hội khác nhau. Trên bình diện này, xã hội hóa là quá trình làm cho những lĩnh vực, những hoạt động và chức năng đó quan hệ mật thiết hơn với sự thụ hưởng cũng như trách nhiệm, bổn phận của mọi người. Chẳng hạn, Y tế khi được xã hội hóa, sự phát triển của nó không chỉ thuộc phạm vi trách nhiệm của Bộ Y tế nữa mà tất cả xã hội đều có trách nhiệm với sự phát triển của Y tế, vì xã hội đều thụ hưởng Y tế.

Với lĩnh vực giáo dục, theo tiếp cận hệ thống, giáo dục muốn tồn tại và phát triển phải luôn giữ được sự cân bằng động với các yếu tố khác của xã hội. Trong sự cân bằng động này, hệ thống giáo dục phải là một hệ tự điều khiển và cốt lõi của “tự điều khiển” là phát huy tốt vai trò của “Xã hội hoá”, làm cho giáo dục được xã hội hoá. Khi đó, xã hội hóa giáo dục trở thành một “cách làm giáo dục” rất Việt Nam.

Xã hội hóa giáo dục trước hết nâng cao trách nhiệm của mọi người đối với sự nghiệp giáo dục thế hệ trẻ, thực hiện theo cơ chế đại hội giáo dục địa phương tạo nên một môi trường giáo dục thống nhất giữa gia đình, xã hội và nhà trường; động viên tinh thần, vật chất tạo thêm động lực cho người dạy; khen thưởng học sinh giỏi, nhất là đối với những học sinh nghèo học giỏi, giúp đỡ những học sinh khó khăn, khuyến khích các em chăm học. Xã hội hóa giáo dục cũng giúp tăng thêm nguồn lực khác, nhất là nguồn lực tài chính cho giáo dục. Xã hội hóa giáo dục gắn liền với đa dạng hóa các nguồn lực cho giáo dục [63].

1.3. NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN CƠ BẢN VỀ PHÁT TRIỂN ĐNGV TIN HỌC TRƯỜNG THPT THEO QUAN ĐIỂM CHUẨN HÓA VÀ XÃ HỘI HÓA

1.3.1. Đặc điểm dạy học môn tin học trong trường THPT ở nước ta

Các đặc điểm dạy học môn tin học trong trường THPT được tác giả khái quát qua việc phân tích mục tiêu, nội dung và nguyên tắc dạy học tin học trong trường THPT.

1.3.2. Đặc trưng của ĐNGV tin học trường THPT và những quan điểm, yêu cầu đối với công tác phát triển ĐNGV tin học trường THPT

1.3.2.1. Đặc trưng của ĐNGV tin học trường THPT

Đặc trưng của ĐNGV tin học trường THPT được xác định qua chất lượng, số lượng và cơ cấu của đội ngũ đó. Chất lượng ĐNGV tin học trường THPT được xác định theo trình độ đào tạo của giáo viên tin học và sự hài hoà của các yếu tố trong đội ngũ. Số lượng ĐNGV tin học THPT được xác định trên cơ sở số lớp học và định mức biên chế theo quy định của nhà nước. Định mức này bao hàm cả giáo viên dạy các môn văn hoá cơ bản và các môn học khác trong đó có môn tin học. Cơ cấu ĐNGV tin học THPT được xác định theo các phương diện: chuyên môn, trình độ đào tạo, độ tuổi và giới tính.

1.3.2.2. Quan điểm và yêu cầu phát triển ĐNGV tin học trường THPT

Có những quan điểm phát triển ĐNGV tin học trường THPT khác nhau. Tác giả lựa chọn quan điểm phát triển ĐNGV trên cơ sở kết hợp cá nhân giáo viên với mục tiêu của nhà trường, xây dựng tổ chức biết học hỏi, có văn hoá cao để thực hiện nghiên cứu của mình. Theo đó, phát triển ĐNGV là một quá trình, trong đó nhà trường và giáo viên được đồng thời chú trọng tính hợp tác, xem các nhu cầu của nhà trường cũng quan trọng như các nhu cầu của bản thân giáo viên. Cũng theo quan điểm này, phát triển ĐNGV tin học THPT phải được thực hiện theo yêu cầu chuẩn hóa và xã hội hóa đối với công tác phát triển ĐNGV tin học trường THPT đồng thời phải đảm bảo mục tiêu của việc dạy học tin học trong các trường THPT.

1.3.3. Phát triển ĐNGV tin học THPT theo quan điểm chuẩn hóa

Dựa trên khái niệm chuẩn hoá, chuẩn nghề nghiệp giáo viên, tác giả phân tích các định hướng để xây dựng chuẩn nghề nghiệp giáo viên tin học THPT và coi đó là công việc cần làm đầu tiên để thực hiện phát triển ĐNGV theo quan điểm chuẩn hoá. Vì rằng, phát triển ĐNGV theo quan điểm chuẩn hoá là tổ hợp các biện pháp, giải pháp mang tính quá trình làm cho ĐNGV tin học THPT và các hoạt động của họ đáp ứng được các chuẩn và hiệu lực của chuẩn đã ban hành.

1.3.4. Phát triển ĐNGV tin học trường THPT theo quan điểm xã hội hoá

Bằng việc phân tích nội dung của khái niệm xã hội hoá, tác giả xác định các nội dung của phát triển ĐNGV tin học trường THPT theo quan điểm xã hội hóa gồm: (1) Tạo ra một nhận thức xã hội về nhu cầu học tập tin học và ứng dụng tin học trong đời sống; khai thác tiện ích và hạn chế tiêu cực từ Internet; (2) Làm cho tin học, ĐNGV tin học THPT tham gia vào công cuộc phát triển KT – XH và cuộc sống thực tiễn, phục vụ đắc lực các nhu cầu CNH - HĐH đất nước; (3) Huy động lực lượng xã hội (cơ sở vật chất, trang thiết bị, nguồn nhân lực, tài chính...) phục vụ cho sự phát triển tin học nói chung, việc đưa tin học vào nhà trường nói riêng. (4) Đa dạng hoá hình thức học tập tin học ở trong và ngoài nhà trường... (5) Điều chỉnh và bổ sung việc thể chế hoá vai trò của nhà nước và của xã hội trong việc dạy và học tin học trong nhà trường phổ thông và phát triển ĐNGV tin học trường THPT.

1.3.5. Những yếu tố ảnh hưởng đến phát triển ĐNGV tin học

Sự phát triển ĐNGV tin học THPT chịu sự tác động của những yếu tố tồn tại trong các đặc điểm cơ bản của quá trình phát triển đất nước như: Sự chuyển đổi từ cơ chế quản lý kinh tế tập trung, quan liêu bao cấp sang cơ chế thị trường có sự quản lý của nhà nước theo định hướng XHCN; Chủ trương mở cửa của nhà nước, chủ trương CNH, HĐH đất nước; Xu thế phát triển cách mạng công nghệ; Sự cải tổ bộ máy quản lý, tinh giảm biên chế, sắp xếp lại mạng lưới, quy mô, loại hình trường lớp...

1.4. KINH NGHIỆM QUỐC TẾ VỀ PHÁT TRIỂN ĐNGV THEO HƯỚNG CHUẨN HÓA VÀ XÃ HỘI HÓA

Khái quát kinh nghiệm của một số quốc gia cho thấy, các nước cũng quan tâm xây dựng chuẩn nghề nghiệp cho giáo viên các môn học hoặc nhóm các môn học khác nhau. Hầu hết các nước phát triển đều coi trọng vấn đề xã hội hóa vai trò của người giáo viên bằng việc người giáo viên tham gia vào các hoạt động cộng đồng, tham gia vào các tổ chức biết học hỏi, bằng việc học tập suốt đời của giáo viên.

Việc huy động cộng đồng vào phát triển sự nghiệp giáo dục nói chung, công tác phát triển đội ngũ giáo viên tin học nói riêng là một cách làm đặc thù phù hợp với bối cảnh Việt Nam.

1.5. TỔNG KẾT CHƯƠNG 1

Phát triển ĐNGV tin học THPT là một hoạt động phức hợp mang tính khoa học, hệ thống và là yêu cầu cấp thiết đối với các cơ sở giáo dục và các cơ quan quản lý giáo dục - đào tạo.

Kinh nghiệm thế giới cũng cho thấy rằng, việc xây dựng chuẩn nghề nghiệp giáo viên nói chung, chuẩn nghề nghiệp cho từng loại giáo viên theo từng môn học là hết sức cần thiết, bắt buộc phải làm.

Để phát triển ĐNGV tin học THPT có hiệu quả cần xây dựng chuẩn nghề nghiệp giáo viên tin học và triển khai các biện pháp thực hiện các nội dung của quá trình chuẩn hoá, xã hội hoá. Trong quá trình phát triển ĐNGV tin học trường THPT, do đặc thù của môn tin học và việc dạy học môn học này, cần quán triệt quan điểm chuẩn hoá và xã hội hoá.

Chương 2

THỰC TRẠNG ĐỘI NGŨ GIÁO VIÊN TIN HỌC VÀ PHÁT TRIỂN ĐỘI NGŨ GIÁO VIÊN TIN HỌC TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG

2.1. THỰC TRẠNG ĐNGV TIN HỌC TRƯỜNG THPT

Thực trạng ĐNGV tin học THPT được mô tả về số lượng, hình thức tuyển dụng; trình độ chuyên môn đào tạo. Qua đó, tác giả luận án có nhận xét: ĐNGV tin học THPT còn ít về số lượng, còn có một bộ phận đáng kể giáo viên dạy tin học cần được đào tạo cơ bản hoặc bồi dưỡng để đạt chuẩn đào tạo, đáp ứng nhu cầu dạy học tin học ở trường THPT cả về chuyên môn, nghiệp vụ và ngoại ngữ.

2.2. VAI NÉT VỀ THỰC TRẠNG TÌNH HÌNH ĐÀO TẠO GIÁO VIÊN TIN HỌC TRƯỜNG THPT

- Chưa hình thành hệ thống văn bản quốc gia về đào tạo nhân lực CNTT để việc đào tạo được chuẩn hóa và liên thông, cũng như việc công nhận chất lượng, cho phép chuyển đổi và công nhận tương đương khi chuyển sang các hệ đào tạo chính quy.

- Chương trình đào tạo giáo viên tin học chưa theo kịp với nhu cầu của việc đưa tin học vào trường THPT. Phương pháp dạy học kém hiệu quả, nặng về thuyết trình; sinh viên học tập thụ động, chưa kết hợp giáo dục kiến thức, phát triển năng lực cá nhân, nghề nghiệp lâu dài với đào tạo các kỹ năng cơ bản, nghề nghiệp cụ thể.

- Đội ngũ giảng viên vừa thiếu về số lượng và hạn chế về năng lực nghề nghiệp, kỹ năng thực hành, thiếu kiến thức cơ bản về phương pháp giảng dạy, phát triển chương trình, tổ chức giảng dạy, thi kiểm tra và đánh giá sinh viên.

- Cơ sở vật chất, phòng thí nghiệm, trang thiết bị phục vụ công tác đào tạo, NCKH lĩnh vực tin học thiếu và nhanh lạc hậu nhưng không kịp bổ sung, chưa theo kịp tốc độ thay đổi của công nghệ, sinh viên ít có cơ hội thực hành. Hệ thống Internet phục vụ cho sinh viên học tập và nghiên cứu rất bất cập.

- Công tác hợp tác quốc tế về đào tạo nhân lực CNTT nói chung, giáo viên tin học trường THPT nói riêng rất hạn chế. Công tác huy động các nguồn lực xã hội nhằm tăng cường năng lực đào tạo của các cơ sở đào tạo còn nhiều bất cập.

2.3. THỰC TRẠNG ĐNGV TIN HỌC TRƯỜNG THPT QUA KHẢO SÁT THỰC TẾ Ở THÀNH PHỐ ĐÀ NẴNG

2.3.1. Khái quát về tiến trình khảo sát thực trạng công tác phát triển ĐNGV tin học THPT ở thành phố Đà Nẵng theo quan điểm chuẩn hoá

Trong phần này, tác giả giới thiệu khái quát về phương pháp tiến hành khảo sát thực trạng công tác phát triển ĐNGV tin học THPT trên địa bàn thành phố Đà Nẵng.

2.3.2. Phân tích kết quả khảo sát thực trạng công tác phát triển ĐNGV tin học THPT theo quan điểm chuẩn hoá và xã hội hóa

2.3.2.1. Thực trạng đội ngũ giáo viên tin học ở thành phố Đà Nẵng qua số liệu khảo sát

Trong phần này, tác giả phân tích thực trạng về số lượng, chất lượng, gồm cơ cấu trình độ đào tạo, giới tính, thâm niên giảng dạy, về mức độ đáp ứng yêu cầu công việc giảng dạy... của đội ngũ giáo viên tin học trường THPT. Từ đó, tác giả đưa ra nhận xét về mức độ đáp ứng yêu cầu chuẩn hóa và xã hội hóa của đội ngũ giáo viên tin học trường THPT ở thành phố Đà Nẵng hiện nay, làm cơ sở cho việc đề xuất các giải pháp phát triển ĐNGV tin học trường THPT.

2.3.2.2. Công tác quy hoạch ĐNGV tin học THPT

Công tác quy hoạch ĐNGV THPT lâu nay đã được ngành giáo dục - đào tạo triển khai thực hiện. Tuy nhiên, công tác này chủ yếu được thực hiện ở cấp Sở và Bộ, còn các trường THPT thì hầu như chưa tổ chức thực hiện hoặc có chăng cũng chưa thực sự khoa học, chưa có những kế hoạch mang tính chiến lược. Riêng đối với ĐNGV tin học, do môn học này mới được đưa vào nhà trường, chưa có định biên cho

giáo viên tin học trong trường THPT nên hầu như chưa có quy hoạch đội ngũ giáo viên này.

2.3.2.3. Công tác đào tạo bồi dưỡng ĐNGV tin học THPT

a, Về các hình thức đào tạo, bồi dưỡng

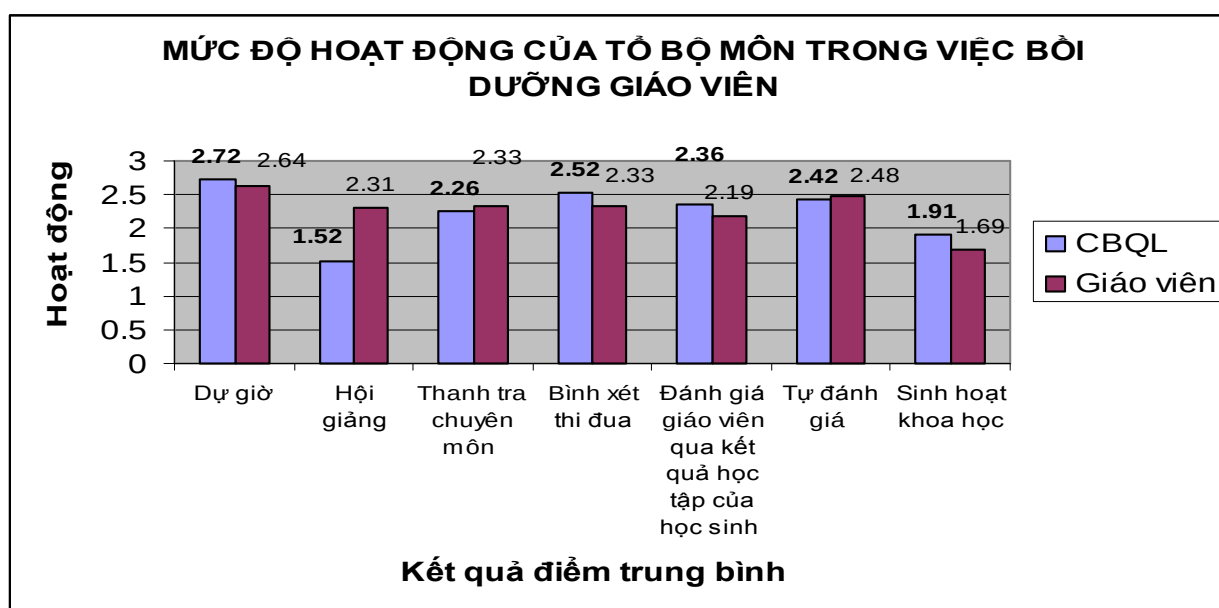
a1. Đào tạo bồi dưỡng thông qua các khóa học:

Có một tỉ lệ đáng kể giáo viên tin học đã được tham gia các khoá đào tạo cơ bản hoặc lớp bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ về dạy học môn tin học cho học sinh THPT. Tuy nhiên hiệu quả của các lớp đào tạo, bồi dưỡng đó hầu như chưa cao, phần lớn ở mức độ trung bình.

a2. Hoạt động bồi dưỡng thường xuyên của tổ chuyên môn:

Kết quả khảo sát về tác dụng bồi dưỡng giáo viên tin học qua hoạt động của tổ chuyên môn trong nhà trường THPT thể hiện qua biểu đồ 2.1.

Kết quả trên cho thấy các hình thức hoạt động của tổ chuyên môn có tác dụng bồi dưỡng giáo viên tin học còn nghèo nàn, đơn điệu, nặng về thi đua và đánh giá theo kết quả thanh tra chuyên môn. Các hoạt động thực sự góp phần nâng cao tiềm lực chuyên môn, nghiệp vụ của giáo viên tin học như hội giảng, sinh hoạt chuyên đề, nghiên cứu khoa học, còn ít được tổ chức.

Biểu đồ 2.1. Hoạt động của tổ bộ môn trong việc bồi dưỡng giáo viên

b. Hoạt động tự bồi dưỡng của giáo viên tin học

Qua khảo sát, có thể đưa ra một số nhận xét:

(1) Còn một tỉ lệ tương đối cao giáo viên dạy tin học kiêm nhiệm, do đó việc đầu tư thời gian, tâm sức cho môn tin học chắc chắn sẽ rất hạn chế, vì vậy chất lượng dạy học môn tin học sẽ bị ảnh hưởng.

(2) Tỉ lệ giáo viên tin học tham gia biên soạn chương trình, tài liệu giảng dạy (31%), tham gia nghiên cứu khoa học (11.9%) là rất thấp.

(2) Các hoạt động nâng cao đời sống tinh thần, hiểu biết về đời sống xã hội được nhiều giáo viên tham gia.

c. Nhu cầu bồi dưỡng của giáo viên tin học

Kết quả khảo sát tìm hiểu nhu cầu bồi dưỡng của giáo viên tin học được thể hiện qua số liệu bảng 2.3.

Bảng 2.3: Nhu cầu bồi dưỡng của ĐNGV tin học

TT	Nội dung bồi dưỡng	Kết quả (%)
1	Bồi dưỡng những hiểu biết về đường lối chính sách giáo dục của Đảng, Nhà nước.	69.0
2	Bồi dưỡng những kiến thức về tin học	80.9
3	Bồi dưỡng những kiến thức về phương pháp dạy học	83.3
4	Bồi dưỡng về ngoại ngữ	66.6
5	Bồi dưỡng về nghiên cứu khoa học	69.0

d. Về nguyên nhân gây cản trở đến công tác đào tạo, bồi dưỡng:

Phần lớn các giáo viên đều phản ánh trở ngại của việc học tập nâng cao trình độ hoặc việc chưa mạnh dạn tham gia vào các khóa đào tạo nâng cao (thạc sĩ, tiến sĩ) là do hạn chế về kiến thức tiếng Anh, việc tự học cũng rất khó khăn vì hầu hết các tài liệu tin học chuẩn, các ngôn ngữ mới... đều sử dụng tiếng Anh. Bên cạnh đó, có 13.79% giáo viên được hỏi chưa đạt chuẩn về nghiệp vụ sư phạm (do không xuất thân từ trường Sư phạm), 5.75% giáo viên được hỏi có yêu cầu phải chuẩn hóa về kiến thức chuyên môn (do đào tạo chính không phải là môn Tin học).

Bảng 2.2: Phân tích các yếu tố ảnh hưởng đến việc nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ của giáo viên tin học

Yếu tố ảnh hưởng	Khó khăn		Thuận lợi		Không ý kiến	
	Số lượng	Tỉ lệ %	Số lượng	Tỉ lệ %	Số lượng	Tỉ lệ %
Kinh tế gia đình	05	5.75	68	78.16	14	16.09
Chính sách hỗ trợ	03	3.45	26	29.89	58	66.67
Hình thức đào tạo, bồi dưỡng	27	31.03	36	41.38	24	27.59
Tuổi tác	02	2.30	78	89.66	7	8.05
Quỹ thời gian	36	41.38	38	43.68	13	14.94
Quá trình tiếp thu	03	3.45	69	79.31	15	17.24
Sức khỏe	03	3.45	78	89.66	6	6.90

Ngoài các yếu tố nêu trên, một số giáo viên còn có khó khăn do chưa được vào biên chế, chưa yên tâm với vị trí công tác.

d. Về các hình thức đào tạo, bồi dưỡng cần sử dụng

Kết quả khảo sát tìm hiểu nhận thức về mức độ sử dụng các hình thức bồi dưỡng giáo viên tin học cho phép khẳng định: trong thời gian tới cần tập trung vào hai hình thức này, đặc biệt là bồi dưỡng tại chỗ trong quá trình công tác, giúp giáo viên vừa dạy, vừa học trong điều kiện thiếu giáo viên tin học.

2.3.2.4. Về các điều kiện phục vụ phát triển của ĐNGV tin học THPT

Kết quả khảo sát đi đến kết luận: điều kiện, phương tiện vật chất phục vụ cho dạy học và tự bồi dưỡng của giáo viên còn hạn chế. Điều đó ảnh hưởng rất nhiều đến việc tự bồi dưỡng và nghiên cứu của ĐNGV tin học.

2.3.2.5. Công tác xây dựng các chính sách phát triển ĐNGV tin học THPT

Các địa phương trong những năm qua chưa quan tâm nhiều đến việc thực hiện chế độ tuyển dụng một cách khoa học theo đúng qui trình quản lý nhân sự, để có thể chọn được những giáo viên tin học THPT có phẩm chất tốt, có năng lực, trình độ cao, đúng ngành nghề, có khả năng thích ứng nghề nghiệp, với nhiệm vụ giảng dạy từng trường. Bộ Giáo dục và Đào tạo cũng chưa chủ động cùng với các bộ, ngành, địa phương xây dựng cơ chế chính sách sử dụng, đãi ngộ phù hợp để kích thích động cơ làm việc, lao động sáng tạo của ĐNGV tin học THPT, làm họ hứng thú, tích cực trong nhiệm vụ giảng dạy, NCKH, giáo dục học sinh, không ngừng phát triển bản thân, góp phần cho sự phát triển của từng trường và của ngành.

2.3.2.6. Thực trạng về xây dựng ĐNGV tin học đầu đàn

Công tác xây dựng ĐNGV tin học đầu đàn trong các trường THPT còn nhiều vấn đề bất cập. Vì vậy, ĐNGV tin học đầu đàn của các trường THPT chưa đáp ứng với yêu cầu và đòi hỏi phát triển của nhà trường. Cụ thể:

- Lực lượng giáo viên tin học đầu đàn của các trường THPT còn quá mỏng mà hầu hết lại bị chi phối bởi công việc giảng dạy đang ở mức quá tải.

- Năng lực tổ chức, quản lý, tập hợp đội ngũ của người giáo viên tin học đầu đàn còn nhiều hạn chế.

2.3.2.7. Công tác đánh giá, xếp loại giáo viên tin học THPT

Công tác đánh giá giáo viên hiện nay đã phần nào đáp ứng mục đích làm rõ năng lực, trình độ, kết quả công tác, phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống, làm căn cứ để các cấp quản lý giáo dục bố trí, sử dụng, bổ nhiệm, đào tạo, bồi dưỡng và thực hiện chế độ chính sách đối với giáo viên.

Tuy nhiên, công tác đánh giá giáo viên hiện nay đang bộc lộ những bất cập. Cụ thể:

- Chưa có một hệ thống chuẩn nghề nghiệp để làm căn cứ đánh giá giáo viên THPT.

- Nội dung đánh giá hiện nay chủ yếu mang tính định tính, khó đo đếm được nên nhiều khi rơi vào tình trạng đánh giá theo cảm tính.

- Quy trình đánh giá giáo viên hiện nay chủ yếu thực hiện khép kín trong nội bộ ĐNGV, chưa phát huy được các kênh khác như đánh giá giáo viên qua kết quả học tập và phần đầu của học sinh, qua xã hội và cộng đồng.

- Kết quả đánh giá không được sử dụng đúng mục đích, không giúp người giáo viên thấy rõ được những mặt mạnh, mặt yếu của mình, thấy mức độ đạt được của mình trong từng yêu cầu, tiêu chí.

2.3.2.8. Nhận thức của CBQL và giáo viên về công tác phát triển ĐNGV tin học THPT

CBQL và giáo viên được hỏi đánh giá cao sự cần thiết áp dụng các giải pháp: xây dựng chuẩn nghề nghiệp giáo viên tin học THPT, qui hoạch, kế hoạch; xây dựng ban chỉ đạo các cấp tỉnh, thành phố về phát triển ĐNGV; nâng cao nhận thức cho CBQL và giáo viên về tầm quan trọng của công tác phát triển ĐNGV tin học; hiện đại hoá trang thiết bị dạy học; đảm bảo đủ tài liệu tham khảo cho giáo viên; xây dựng chính sách tiền lương, thưởng, phụ cấp thoả đáng; gắn kết quả bồi dưỡng với sử dụng giáo viên.

Các giải pháp đa dạng hoá các hình thức bồi dưỡng và xây dựng phong trào thi đua được đánh giá thấp hơn.

Nguyên nhân chủ yếu của những hạn chế trong công tác phát triển ĐNGV tin học là thiếu quan tâm đầu tư, thiếu sự chỉ đạo thống nhất từ trên xuống, thanh tra, kiểm tra chưa thường xuyên, đội ngũ CBQL thiếu và yếu, chưa được đào tạo; nhận thức về công tác quản lý phát triển ĐNGV tin học chưa tốt, thiếu chế độ chính sách công tác này. Như vậy, việc nâng cao nhận thức về tầm quan trọng của công tác quản lý phát triển ĐNGV tin học, từ đó quan tâm hơn đến công tác này, xây dựng đội ngũ CBQL có năng lực, chỉ đạo thống nhất từ trên xuống và kiểm tra thường xuyên việc bồi dưỡng giáo viên tin học... là những việc làm cần được tăng cường.

2.4. TỔNG KẾT CHƯƠNG 2

Trước yêu cầu dạy học tin học trong các trường THPT hiện nay, ĐNGV tin học còn nhiều bất cập: thiếu về số lượng, không đồng bộ về cơ cấu, chất lượng rất hạn chế và không phù hợp với yêu cầu giảng dạy.... Hiện nay vẫn chưa có văn bản hướng dẫn của liên Bộ về định biên loại hình giáo viên tin học trong trường THPT, gây khó khăn cho các cơ sở giáo dục trong việc triển khai dạy học môn tin học.

Công tác đào tạo giáo viên tin học cho các trường đại học còn nhiều hạn chế cả về mô hình, chương trình, nội dung và phương thức đào tạo. Hầu hết các cơ sở đào tạo giáo viên tin học THPT chưa xác định chuẩn nghề nghiệp cần đạt đến khi tổ chức đào tạo.

Công tác quy hoạch ĐNGV tin học hầu như chưa được thực hiện. Công tác đánh giá, xếp loại giáo viên chậm đổi mới và đang bộc lộ sự bất cập cả về nội dung và phương thức đánh giá. Chưa xây dựng được chuẩn nghề nghiệp giáo viên tin học nên chưa có cơ sở để đánh giá giáo viên và tổ chức cho người giáo viên đào tạo, bồi dưỡng chuẩn hóa. Ngành giáo dục - đào tạo đã sử dụng nhiều hình thức đào tạo, bồi dưỡng giáo viên tin học, nhưng hiệu quả của các hình thức đào tạo bồi dưỡng còn thấp, do hình thức tổ chức chưa phù hợp với điều kiện thực tế công tác và nhu cầu của giáo viên tin học, phương pháp bồi dưỡng còn lạc hậu và phương tiện phục vụ công tác bồi dưỡng còn thiếu thốn; cách đánh giá kết quả bồi dưỡng chưa có tác dụng bắt buộc và kích thích người giáo viên tin học tham gia một cách nghiêm túc, phản ánh đúng kết quả học tập của họ. Đặc biệt là hình thức hoạt động của tổ chuyên môn

còn nghèo nàn, đơn điệu, nặng về thi đua và đánh giá, chưa có tác dụng bồi dưỡng giáo viên tin học. Các hoạt động thực sự góp phần nâng cao tiềm lực chuyên môn, nghiệp vụ của giáo viên còn ít được tổ chức. Công tác bồi dưỡng cho giáo viên dạy kiêm nhiệm vẫn còn bất cập. Các hoạt động tự bồi dưỡng, NCKH, biên soạn tài liệu tham khảo cho học sinh còn rất hạn chế.

Nguyên nhân chủ yếu của những hạn chế trong công tác phát triển ĐNGV tin học là thiếu quan tâm đầu tư, thiếu sự chỉ đạo thống nhất từ trên xuống, thanh tra, kiểm tra chưa thường xuyên, đội ngũ CBQL thiếu và yếu, chưa được đào tạo; nhận thức về công tác phát triển ĐNGV tin học chưa tốt, thiếu chế độ chính sách đối với hoạt động này.

Chương 3

CÁC GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN ĐỘI NGŨ GIÁO VIÊN TIN HỌC TRUNG HỌC PHỔ THÔNG THEO QUAN ĐIỂM CHUẨN HÓA VÀ XÃ HỘI HÓA

3.1. NHỮNG ĐỊNH HƯỚNG LỚN VỀ ĐỔI MỚI CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG VÀ VIỆC DẠY TIN HỌC TRONG TRƯỜNG THPT

Nghị quyết số 40/2000/QH10, ngày 09 tháng 12 năm 2000 của Quốc hội khoá X về đổi mới chương trình giáo dục phổ thông đã khẳng định “Mục tiêu của đổi mới giáo dục phổ thông là xây dựng chương trình, phương pháp giáo dục, sách giáo khoa phổ thông mới nhằm nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện thế hệ trẻ, đáp ứng yêu cầu phát triển nguồn nhân lực phục vụ công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, phù hợp với thực tiễn và truyền thống Việt Nam; tiếp cận trình độ giáo dục phổ thông ở các nước phát triển trong khu vực và thế giới”.

Quyết định số 201/2001/QĐ-TTg, ngày 28 tháng 12 năm 2001 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt “Chiến lược phát triển giáo dục 2001-2010” cũng đã chỉ rõ: Chú trọng trang bị và nâng cao kiến thức tin học, ngoại ngữ cho học sinh... Phổ cập kiến thức tin học cơ sở trong nhà trường, đặc biệt chú trọng khả năng truy cập và xử lý thông tin trên mạng.

Những định hướng chung về phát triển giáo dục phổ thông nói chung và việc giảng dạy môn tin học nói riêng trong trường phổ thông đặt yêu cầu cấp thiết phải tăng cường phát triển đội ngũ giáo viên tin học trường THPT.

3.2. MỘT SỐ NGUYÊN TẮC ĐỀ XUẤT CÁC GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN ĐNGV TIN HỌC TRƯỜNG THPT THEO QUAN ĐIỂM CHUẨN HÓA VÀ XÃ HỘI HÓA

3.2.1. Các giải pháp phát triển ĐNGV tin học THPT phải góp phần nâng cao chất lượng dạy học tin học, góp phần thực hiện tốt mục tiêu giáo dục trung học mới

3.2.2. Các giải pháp phát triển ĐNGV phải góp phần xây dựng ĐNGV tin học THPT theo quan điểm chuẩn hóa, đảm bảo về số lượng và nâng cao về chất lượng

3.2.3. Các giải pháp phát triển ĐNGV tin học THPT phát huy vai trò chủ động, tích cực, tự giác của giáo viên, lôi cuốn họ tham gia công tác bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ sư phạm

3.2.4. Các giải pháp phát triển ĐNGV tin học THPT phải tác động vào các khâu, các yếu tố của quá trình quản lý

3.2.5. Các giải pháp phát triển ĐNGV tin học THPT phải phát huy được tiềm năng của xã hội theo quan điểm xã hội hóa

3.2.6. Các giải pháp phát triển ĐNGV tin học THPT phải thiết thực, phù hợp với điều kiện thực tế của từng địa phương

3.3. CÁC NHÓM GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN ĐNGV TIN HỌC TRƯỜNG THPT

3.3.1. Xây dựng chuẩn nghề nghiệp giáo viên tin học THPT

3.3.1.1. Ý nghĩa

Việc xây dựng chuẩn nghề nghiệp giáo viên có ý nghĩa quan trọng, làm cơ sở để xây dựng, đổi mới mục tiêu, nhiệm vụ đào tạo, bồi dưỡng giáo viên tin học THPT ở các cơ sở đào tạo. Giúp giáo viên tin học THPT tự đánh giá năng lực nghề nghiệp, từ đó xây dựng kế hoạch học tập, rèn luyện phấn đấu nâng cao phẩm chất đạo đức, trình độ chính trị, chuyên môn, nghiệp vụ. Đây cũng là cơ sở để đánh giá giáo viên tin học THPT hằng năm, phục vụ công tác quy hoạch, sử dụng và bồi dưỡng ĐNGV tin học THPT; đồng thời làm cơ sở để đề xuất chế độ, chính sách đối với giáo viên tin học THPT được đánh giá tốt về năng lực nghề nghiệp nhưng chưa đáp ứng điều kiện về văn bằng của ngạch ở mức cao hơn.

3.3.1.2. Nội dung

- Xác định căn cứ để xây dựng chuẩn nghề nghiệp giáo viên tin học trường THPT.
- Định hướng xây dựng chuẩn nghề nghiệp giáo viên tin học trường THPT.

3.3.1.3. Tổ chức thực hiện giải pháp

a. Xác định các căn cứ để xây dựng chuẩn nghề nghiệp giáo viên tin học THPT

Căn cứ để xây dựng chuẩn nghề nghiệp giáo viên tin học THPT là Luật Giáo dục 2005 (sửa đổi); Nghị định số 116/2003/NĐ-CP ngày 10/10/2003 của Chính phủ về việc tuyển dụng, sử dụng và quản lý cán bộ, công chức trong các đơn vị sự nghiệp nhà nước; Chỉ thị số 40-CT/TW ngày 15/4/2004 của BCH Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam về việc xây dựng, nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục; Nghị định số 75/2006/NĐ-CP ngày 02/8/2006 của Chính phủ quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật Giáo dục; Điều lệ trường THPT đã quy định tiêu chuẩn, nhiệm vụ và quyền của giáo viên THPT; Đặc thù của môn tin học và việc dạy học tin học trong trường THPT; Tham khảo kinh nghiệm xây dựng chuẩn nghề nghiệp giáo viên của các nước trên thế giới.

b. Định hướng xây dựng chuẩn nghề nghiệp giáo viên tin học THPT

Chuẩn nghề nghiệp giáo viên tin học THPT bao gồm hệ thống các tiêu chí cụ thể hoá các yêu cầu mà giáo viên tin học THPT phải đạt được về các lĩnh vực: phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống; kiến thức và kỹ năng sư phạm.

Trong khuôn khổ một nghiên cứu cá nhân, Luận án chỉ nêu những đề xuất về định hướng chuẩn nghề nghiệp của giáo viên tin học THPT trên cơ sở các căn cứ định hướng và tham khảo hệ thống chuẩn nghề nghiệp giáo viên của một số nước trên thế

giới, chuẩn nghề nghiệp của giáo viên cấp tiểu học, dự thảo chuẩn nghề nghiệp của giáo viên trung học và phân tích mô hình nhân cách của người giáo viên tin học.

3.3.2. Quy hoạch ĐNGV tin học THPT theo chuẩn nghề nghiệp

3.3.2.1. Ý nghĩa

Việc xây dựng chuẩn nghề nghiệp giáo viên tin học THPT và qui hoạch ĐNGV là cơ sở để phát triển ĐNGV tin học THPT đủ về số lượng, đảm bảo về cơ cấu, chất lượng cao trên cơ sở đảm bảo chuẩn nghề nghiệp, đáp ứng yêu cầu nhà trường và ngành đặt ra.

3.3.2.2. Nội dung

Xây dựng chuẩn nghề nghiệp giáo viên tin học THPT; Quy hoạch đội ngũ giáo viên tin học THPT theo chuẩn nghề nghiệp đã xây dựng, trong đó chú trọng xây dựng cơ chế phối hợp trong công tác quy hoạch ĐNGV tin học THPT.

3.3.2.3. Tổ chức thực hiện giải pháp

a. Xác định căn cứ quy hoạch ĐNGV tin học THPT

Để thực hiện việc qui hoạch ĐNGV tin học được tốt cần quan tâm đến các yếu tố: Nhu cầu nâng cao trình độ CNTT của xã hội tác động trực tiếp đến việc dạy học tin học trong nhà trường; dự báo về qui mô trường lớp trên cơ sở qui mô dân số học đường cho từng năm học để xác định nhu cầu về số lượng giáo viên tin học cho các năm tiếp theo trong thời gian dự báo; số giờ dạy bình quân của một giáo viên cũng là một cơ sở quan trọng để tính toán số lượng đội ngũ; Việc đảm bảo tính liên tục và trẻ hóa ĐNGV, không để xảy ra tình trạng hụt hẫng ĐNGV tin học ở những trường có nhiều giáo viên lớn tuổi; Việc dành ra một tỷ lệ hợp lý giáo viên để đào tạo, bồi dưỡng, nghỉ ốm, nghỉ sinh cũng là vấn đề cần tính đến khi định biên ĐNGV.

b. Các bước thực hiện quy hoạch

Trình tự quy hoạch được xác định như sau: Căn cứ vào qui mô tăng dân số => Dự báo qui mô học sinh => Xác định nhu cầu giáo viên => Qui hoạch số lượng giáo viên tin học THPT cho từng trường => Quy hoạch số lượng giáo viên tin học toàn ngành.

c. Tổ chức thực hiện quy hoạch

Đối với các trường THPT

- Hiệu trưởng phải thực hiện dự báo về nhu cầu giáo viên tin học dựa trên cơ sở dự báo số lượng học sinh sẽ vào học ở trường mình. Hiệu trưởng phải biết khai thác nguồn lực sẵn có là ĐNGV tin học của nhà trường.

- Các trường THPT chủ động xây dựng kế hoạch tuyển dụng, sắp xếp, bố trí công tác cho giáo viên hằng năm để những giáo viên tin học chưa đạt chuẩn được đi đào tạo đạt chuẩn.

Đối với Sở Giáo dục và Đào tạo các tỉnh, thành phố

Sở Giáo dục và Đào tạo tiến hành khảo sát trình độ giáo viên tin học THPT theo số liệu báo cáo của các trường. Sau đó, cùng với việc điều động, luân chuyển, các Sở tăng cường giáo viên giỏi về xây dựng các tổ bộ môn ở các trường còn yếu, cử giáo viên đi đào tạo đạt chuẩn, giao nhiệm vụ tự bồi dưỡng cho những giáo viên tin

học hạn chế về năng lực, tổ chức liên kết các trường trong các hoạt động chuyên môn nhằm tạo điều kiện để giáo viên tin học các trường THPT nâng cao trình độ.

Đối với Sở Nội vụ

Phối hợp với Sở Giáo dục và Đào tạo trong việc đề xuất, thực thi các chính sách giúp việc thực hiện sự điều chuyển cho hợp lý. Phối hợp với Sở Giáo dục và Đào tạo nghiên cứu đề xuất xây dựng định mức giáo viên/học sinh phù hợp với điều kiện thực tế của địa phương để kích lệ ĐNGV tin học THPT hoàn thành tốt nhiệm vụ.

Đối với Ủy ban nhân dân các tỉnh, thành phố

- UBND tỉnh, thành phố có chính sách để thu hút giáo viên. Thực hiện "trẻ hoá" ĐNGV tin học THPT và giải quyết vấn đề thay thế giáo viên không đủ năng lực giảng dạy theo yêu cầu đổi mới.

- UBND các tỉnh, thành phố cần có chủ trương thực hiện các quyết định của Chính phủ về tinh giảm giáo viên.

Trong công tác quy hoạch đội ngũ giáo viên tin học, luận án đã chú trọng đề xuất cơ chế phối hợp giữa các lực lượng gồm: Trường THPT, Sở Giáo dục và Đào tạo, Sở Nội vụ, Ủy ban nhân dân tỉnh, thành phố trong công tác quy hoạch phát triển ĐNGV tin học THPT theo chuẩn nghề nghiệp; trong đó đặc biệt nhấn mạnh vai trò chủ động của trường THPT.

d. Tăng cường công tác kiểm tra, đánh giá, điều chỉnh quy hoạch

Các Sở Giáo dục và Đào tạo kiểm tra việc thực hiện chủ trương qui hoạch số lượng ĐNGV tin học các trường THPT.

3.3.3. Triển khai nội dung, hình thức và các con đường xã hội hóa để phát triển số lượng và chất lượng ĐNGV tin học THPT theo quan điểm chuẩn hóa

3.3.3.1. Ý nghĩa

Nhóm giải pháp cho phép huy động các nguồn lực thông qua việc triển khai các nội dung, các hình thức xã hội hóa để tác động đến các yếu tố khác nhau của công tác phát triển ĐNGV tin học THPT.

3.3.3.2. Nội dung

- Sử dụng hợp lý ĐNGV tin học hiện có, vận dụng các biện pháp theo tinh thần xã hội hóa trong việc tuyển dụng và sử dụng để có đủ số lượng, nâng cao chất lượng ĐNGV tin học, đáp ứng yêu cầu dạy học tin học trong trường THPT.

- Cải tiến công tác đào tạo, bồi dưỡng theo tinh thần chuẩn hóa và xã hội hóa. Xây dựng ĐNGV tin học đầu đàn nhằm tăng cường năng lực chuyên môn và nghiệp vụ của ĐNGV tin học.

3.3.3.3. Tổ chức thực hiện

a. Sử dụng hợp lý đội ngũ giáo viên hiện có

b. Nâng cao chất lượng tuyển dụng giáo viên tin học THPT

- Mở rộng đối tượng dự tuyển trên cơ sở đảm bảo chuẩn nghề nghiệp giáo viên tin học THPT.

- Việc tuyển dụng giáo viên tin học cần thực hiện đúng cơ chế phân cấp trong quản lý theo hướng tăng quyền chủ động cho các trường THPT.

- Các cơ sở sử dụng giáo viên cần xây dựng kế hoạch mang tính chiến lược nhằm tuyển dụng được một ĐNGV vừa đáp ứng yêu cầu trước mắt, vừa đảm bảo định hướng phát triển lâu dài của mỗi nhà trường.

- Cần có cơ chế chính sách đãi ngộ để thu hút giáo viên tin học có trình độ cao, có khả năng phát triển bản thân để thích ứng với sự phát triển của công tác đào tạo ngày càng năng động của mỗi trường THPT.

c. Tổ chức tốt việc đào tạo, bồi dưỡng ĐNGV tin học THPT

Có thể có nhiều mô hình đào tạo giáo viên tin học THPT:

- Mô hình truyền thống là đào tạo đồng thời chuyên môn và nghiệp vụ ngay từ đầu năm thứ nhất và trong suốt quá trình học.

- Mô hình đào tạo giáo viên mở. Mô hình này được thực hiện theo hai hình thức: 1) *Hình thức mở định hướng*. Theo hình thức này cơ sở đào tạo tuyển chọn những sinh viên đăng ký dự thi khối ngành sư phạm, tổ chức đào tạo chuyên ngành cho họ 3 năm, năm cuối cùng đào tạo chuyên ngành sư phạm (hình thức 3+1); 2) *Hình thức mở không định hướng*. Theo hình thức này, những sinh viên có bằng cử nhân các chuyên ngành khác nhau, có nguyện vọng sẽ được đào tạo thêm một năm về chuyên ngành sư phạm để trở thành giáo viên (hình thức 4+1). Đây là mô hình khá phù hợp với đào tạo giáo viên tin học THPT.

- Từ đặc điểm của môn tin học và loại hình giáo viên tin học, luận án đề xuất bổ sung thêm một mô hình đào tạo mới: *đào tạo liên thông*. Theo mô hình này, trên cơ sở chuẩn nghề nghiệp giáo viên tin học THPT, có thể xây dựng chương trình đào tạo giáo viên tin học THPT liên thông gồm một học chế với những học phần hoặc lượng kiến thức, kỹ năng tối thiểu. Từ đó có thể đào tạo liên thông giữa các cơ sở đào tạo phi chính qui với các cơ sở đào tạo CNTT, tin học trình độ đại học; hoặc tuyển những học viên tốt nghiệp tại các cơ sở đào tạo khác như cao đẳng chuyên ngành, đào tạo cấp chứng chỉ quốc tế để đào tạo thêm một số học phần, trong đó có các học phần về nghiệp vụ sư phạm để có thể trở thành thành giáo viên tin học THPT. Mô hình đào tạo này có ưu điểm là huy động nhiều nguồn lực từ các cơ sở đào tạo CNTT, tin học vào việc đào tạo giáo viên tin học, vừa đảm bảo chất lượng đào tạo về kiến thức, kỹ năng tin học sâu và nghiệp vụ sư phạm thành thực; sinh viên vừa có bằng tốt nghiệp đại học, vừa có chứng chỉ quốc tế về tin học; thực hiện tốt quan điểm xã hội hóa trong việc đào tạo giáo viên tin học trường THPT.

d. Xây dựng ĐNGV tin học THPT đầu đàn

Để phát triển ĐNGV tin học đầu đàn trong các trường THPT, cần quan tâm đến một số vấn đề sau đây:

(1) Các cấp quản lý cần nhận thức đúng mức về vai trò của giáo viên tin học đầu đàn và tầm quan trọng của việc phát triển đội ngũ này trong nhà trường THPT, coi đây là giải pháp quan trọng tạo ra sự chuyển biến về chất lượng dạy học.

(2) Bộ Giáo dục và Đào tạo cần sớm có những quy định rõ ràng, thống nhất trong toàn ngành các tiêu chuẩn đánh giá về phẩm chất chính trị, đạo đức, năng lực chuyên môn và sự phạm, khả năng quản lý... của ĐNGV đầu đàn trường THPT.

(3) Khi phát hiện được năng khiếu chuyên môn và quản lý thì các chương trình đào tạo, bồi dưỡng, cơ chế, chính sách đào tạo, bồi dưỡng, sử dụng, đãi ngộ phải hướng tới việc phát triển tối đa năng khiếu bẩm sinh đó.

(4) Các cơ sở đào tạo giáo viên THPT cần đưa vào chương trình đào tạo một số môn học, học phần về khoa học giáo dục hiện đại mà nhiều nước trên thế giới.

(5) Ở trường THPT, việc phát triển ĐNGV đầu đàn cần lưu ý đến các vấn đề sau đây:

- Tổ bộ môn trên cơ sở thực tiễn giảng dạy, NCKH của từng giáo viên đề khẳng định năng lực, phẩm chất nghề nghiệp của họ; từ đó phát hiện, xem xét, đề nghị hiệu trưởng bồi dưỡng, bố trí nhiệm vụ để những giáo viên nổi trội về phẩm chất, năng lực tiếp cận với công tác quản lý; tổ chức cho tập thể giáo viên trong tổ bộ môn đẩy mạnh các hoạt động chuyên môn và NCKH.

- Trên cơ sở nguồn giáo viên đầu đàn đã được phát hiện, các trường THPT cần có kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng những năng lực cần thiết như: kiến thức chuyên môn, nghiệp vụ sư phạm, trình độ ngoại ngữ, khả năng NCKH, kiến thức quản lý...

3.3.4. Xây dựng môi trường thuận lợi cho sự phát triển ĐNGV tin học trường THPT theo tinh thần: “Tổ chức biết học hỏi”

3.3.4.1. Ý nghĩa

Tạo ra môi trường thuận lợi để khuyến khích tiềm năng của mỗi giáo viên và ĐNGV có điều kiện và cơ hội phát huy năng lực nghề nghiệp, cống hiến tích cực và đạt hiệu quả công tác cao nhất, phù hợp với yêu cầu về khả năng chia sẻ, năng lực tự học và hợp tác trong ĐNGV tin học THPT.

3.3.4.2. Nội dung: (1) Xây dựng tập thể giáo viên tin học có chung tầm nhìn, quan điểm; (2) Hoàn thiện cơ chế quản lý ĐNGV tin học; (3) Đổi mới công tác đánh giá giáo viên tin học THPT;

3.3.4.3. Tổ chức thực hiện giải pháp

a. Xây dựng ĐNGV tin học theo tinh thần “Tổ chức biết học hỏi”

a1. Điều kiện

(1) Tư duy hệ thống; (2) Quan điểm/tầm nhìn chia sẻ; (3) Mô hình tinh thần có tính thách thức; (4) Học hỏi có tính đồng đội, rèn luyện kỹ năng hướng dẫn đồng nghiệp; (5) Làm chủ bản thân

a2. Các hoạt động cần triển khai

a2.1. Xác định tiêu chí ĐNGV tin học là một tổ chức biết học hỏi.

a2.2. Tạo sự đồng thuận trong tập thể ĐNGV tin học về những chiến lược, mục tiêu của nhà trường trong từng giai đoạn phát triển.

a2.3. Kế hoạch hoá các chương trình hành động lôi cuốn mọi người cùng tham gia.

a2.4. Tổ chức các hoạt động thúc đẩy ĐNGV tin học NCKH.

a5. Tổ chức đánh giá, nhận xét, khích lệ việc trao đổi kinh nghiệm.

b. Hoàn thiện cơ chế, chính sách phát triển ĐNGV tin học THPT

b1 Chính sách sử dụng:

- Bố trí sử dụng giáo viên tin học đúng chuyên ngành đã được đào tạo, kết hợp theo dõi để phát hiện năng khiếu, trình độ khác để có điều kiện khai thác tốt tiềm năng của giáo viên tin học vào các hoạt động vì mục tiêu giáo dục của nhà trường, qua đó làm tài năng của giáo viên tin học không ngừng phát triển.

- Chú trọng gắn việc bố trí sử dụng giáo viên tin học với nhu cầu cần đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ, phát triển, hoàn thiện bản thân của giáo viên; đảm bảo gắn quyền lợi của giáo viên tin học với lợi ích chung của nhà trường, làm cho mọi giáo viên tin học gắn bó với nhà trường như mái nhà chung thân yêu của mình.

- Chú trọng kiến tạo môi trường làm việc tích cực cho ĐNGV tin học từ những điều kiện về cơ sở vật chất, trang thiết bị, đồ dùng dạy học đến cảnh quan, môi trường sư phạm; những điều kiện về văn hóa tinh thần như các hoạt động văn thể mỹ, hoạt động xã hội, tạo nên sắc thái văn hóa trong nhà trường, làm cho tập thể sư phạm hòa mình vào nhau cùng hướng về mục tiêu chung của nhà trường.

- Cần có chính sách khuyến khích những giáo viên hợp tác lâu dài với nhà trường sau khi đã nghỉ hưu với các hình thức như hợp đồng dài hạn hoặc mời giảng dạy...

- Chú trọng việc xem xét đánh giá, xếp loại giáo viên tin học hằng năm để có cơ sở đề nghị luân chuyển giáo viên; đồng thời sa thải những giáo viên tin học yếu kém về phẩm chất và năng lực nhằm nâng cao chất lượng ĐNGV tin học trong nhà trường.

b2. Chính sách đãi ngộ

- Thực hiện đúng, đủ và kịp thời các chế độ chính sách đối với giáo viên tin học như tiền lương, phụ cấp, thưởng, bồi dưỡng làm việc ngoài giờ, chế độ kiêm nhiệm, chế độ nghỉ phép, nghỉ hè, tham quan nghỉ dưỡng, khám chữa bệnh, nhà ở...

- Có chế độ bồi dưỡng, phụ cấp thích đáng đối với công tác NCKH và việc học tập, bồi dưỡng nâng cao trình độ của ĐNGV tin học.

- Tăng cường các hoạt động liên kết để mở rộng phạm vi cho giáo viên tin học hoạt động giảng dạy, NCKH, dịch vụ tin học, viết phần mềm... phù hợp với ngành nghề đào tạo, nhằm tạo điều kiện cho họ phát triển bản thân, góp phần phát triển cộng đồng; đồng thời tăng nguồn thu nhập chính đáng cho mỗi giáo viên tin học và nhà trường.

c. Đánh giá, xếp loại giáo viên tin học THPT căn cứ vào chuẩn nghề nghiệp và xã hội hóa việc đánh giá giáo viên

c1. Đổi mới nhận thức về công tác đánh giá giáo viên tin học THPT

c2. Xác định các nguyên tắc đánh giá giáo viên tin học THPT

c3. Xây dựng nội dung và các mức đánh giá theo chuẩn nghề nghiệp:

Việc đánh giá, xếp loại giáo viên căn cứ vào các nội dung:

- Nhóm các yêu cầu về phẩm chất, đạo đức, lối sống;

- Nhóm các yêu cầu về kiến thức;

- Nhóm các yêu cầu về kỹ năng sư phạm.

Những nội dung trên đã được đưa vào nội dung chuẩn nghề nghiệp của giáo viên tin học và được lượng hóa để thuận lợi cho việc vận dụng của các đơn vị trường học. Kết quả đánh giá giáo viên tin học tùy theo mức độ tốt hoặc chưa tốt được xếp theo các mức I, II, III, IV, thay vì xếp loại theo các loại Tốt, Khá, Trung bình, Kém như hiện nay.

c4. Xác lập quy trình đánh giá giáo viên tin học khoa học, khách quan: Quy trình đánh giá giáo viên cần được tiến hành theo trình tự sau:

- 1/ Giáo viên tự đánh giá;
- 2/ Tập thể giáo viên đánh giá;
- 3/ Thu thập thông tin phản hồi từ phía học sinh;
- 4/ Hiệu trưởng trực tiếp đánh giá;

5/ Hiệu trưởng công khai kết quả phân loại giáo viên trong nhà trường và báo cáo Sở Giáo dục và Đào tạo.

3.4. MỐI QUAN HỆ GIỮA CÁC NHÓM GIẢI PHÁP

Theo những phân tích ở phần trên, mỗi giải có vị trí, tầm quan trọng và phạm vi tác động nhất định đến công tác phát triển ĐNGV tin học THPT. Những giải pháp phát triển ĐNGV tin học THPT là thành phần của một hệ thống nhất, quan hệ hữu cơ với nhau, tương tác lẫn nhau để thúc đẩy quá trình, nâng cao hiệu quả quản lý phát triển ĐNGV tin học THPT. Nếu đứng độc lập, mỗi giải pháp sẽ mất đi nhiều tính tác dụng đối với việc phát triển đội ngũ giáo viên. Trong các giải pháp đó, việc xây dựng chuẩn nghề nghiệp GV tin học ĐNGV tin học theo chuẩn nghề nghiệp đóng vai trò then chốt. Bởi lẽ, chuẩn nghề nghiệp là căn cứ để quy hoạch, tuyển dụng, sử dụng, đánh giá, đãi ngộ cho ĐNGV tin học THPT.

3.5. THỬ NGHIỆM TÁC DỤNG THỰC TẾ CỦA MỘT SỐ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN ĐNGV TIN HỌC THPT

3.5.1. Lấy ý kiến của chuyên gia và các nhà quản lý thực tiễn về tính cấp thiết và khả thi của các nhóm giải pháp và việc thử nghiệm thực tế của một số giải pháp

Bảng 3.1: Đánh giá tính cấp thiết và tính khả thi của các nhóm giải pháp

TT	Nhóm giải pháp	Điểm TBình	
		Tính hợp lý	Tính khả thi
1	Xây dựng chuẩn nghề nghiệp ĐNGV tin học THPT	4,91	4,31
2	Quy hoạch ĐNGV tin học THPT theo chuẩn nghề nghiệp	4,95	4,52
3	Vận dụng các hình thức xã hội hóa để phát triển số lượng và chất lượng ĐNGV tin học trường THPT	4,96	4,49
4	Xây dựng môi trường thuận lợi cho sự phát triển ĐNGV tin học trường THPT theo tinh thần “Tổ chức biết học hỏi”	4,98	4,55

3.5.2 Tổ chức thử nghiệm một số giải pháp

Trong phần này, trước khi trình bày kết quả thử nghiệm 2 trong 4 nhóm giải pháp phát triển ĐNGV tin học THPT theo quan điểm chuẩn hóa và xã hội hóa, tác giả nêu các nội dung: (a) Mục đích thử nghiệm; (b) Cở sở và đối tượng thử nghiệm; (c) Phương thức tổ chức thử nghiệm và phương pháp đánh giá; (d). Thu thập và xử lý số liệu. Do điều kiện thời gian hạn chế, tác giả tổ chức thử nghiệm 2 nhóm giải pháp:

3.5.2.1. Thử nghiệm nhóm giải pháp: Vận dụng các nội dung, hình thức xã hội hóa để phát triển số lượng và chất lượng ĐNGV tin học THPT theo quan điểm chuẩn hóa

3.5.2.2 Thử nghiệm nhóm giải pháp: Xây dựng môi trường thuận lợi cho sự phát triển ĐNGV tin học trường THPT theo tinh thần: “Tổ chức biết học hỏi” (thuộc nhóm biện pháp 3.4.3)

Tác giả ghi nhận ý kiến của chuyên gia, các thông tin từ các trường và báo cáo tổng kết đánh giá của Hiệu trưởng nhà trường.

Từ kết quả thử nghiệm, tác giả nhận định, các tác động vào ĐNGV theo hướng tiếp cận tổ chức biết học hỏi đã làm cho ĐNGV các trường thử nghiệm bước đầu đã phát triển theo tinh thần “Tổ chức biết học hỏi”. Kết quả thu được từ quá trình thử nghiệm trên đã góp phần minh chứng cho mức độ hợp lý và khả thi của giải pháp xây dựng môi trường thuận lợi cho sự phát triển ĐNGV tin học theo tinh thần “Tổ chức biết học hỏi”.

3.6. TỔNG KẾT CHƯƠNG 3

- Các nhóm giải pháp phát triển ĐNGV tin học được thiết kế nhằm tác động vào tất cả các chủ thể và các khâu của quá trình quản lý từ khâu qui hoạch, kế hoạch hóa, xây dựng các chế độ, chính sách, cơ cấu bộ máy quản lý, chỉ đạo, đến kiểm tra đánh giá; tác động vào tất cả các thành tố của quá trình phát triển ĐNGV tin học về số lượng và chất lượng; đào tạo - bồi dưỡng - sử dụng; đánh giá; các điều kiện đảm bảo cho công tác phát triển ĐNGV. Từ đó tạo nên tác động tổng hợp và đồng bộ đến công tác phát triển ĐNGV.

- Kết quả thăm dò ý kiến chuyên gia và thử nghiệm đã chứng tỏ rằng các giải pháp đề tài đề xuất có tính cấp thiết và tính khả thi, có thể mang lại hiệu quả cao cho công tác phát triển ĐNGV tin học THPT.

KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ

1. Kết luận

Phát triển ĐNGV nói chung, ĐNGV môn học cụ thể nói riêng là một hoạt động có tính khoa học, bị chi phối bởi nhiều yếu tố bên trong và bên ngoài của chính hoạt động đó.

Môn tin học trong trường THPT ngày càng trở nên có vị trí quan trọng bởi chính tính ứng dụng hữu ích, trực tiếp của nó, bởi tốc độ phát triển vô cùng nhanh chóng của chính bản thân công nghệ thông tin và khoa học máy tính. Sự chuẩn bị đội ngũ nhân lực đào tạo tin học không kịp diễn tiến đó, đặc biệt trong bối cảnh Việt Nam.

Làm thế nào để giải quyết mâu thuẫn đó? Qua nghiên cứu, tác giả thấy rằng phải có cách đi phù hợp, đặc thù với điều kiện Việt Nam. Với cách tiếp cận chuẩn hoá và xã hội hoá trong phát triển ĐNGV tin học THPT, câu hỏi trên đã được giải quyết khá thoả đáng trong bối cảnh Việt Nam hiện nay. Chúng tôi đề xuất 4 nhóm giải pháp cụ thể để phát triển ĐNGV tin học, bao gồm: Xây dựng chuẩn nghề nghiệp giáo viên tin học trường THPT; Qui hoạch đội ngũ giáo viên tin học THPT theo chuẩn nghề nghiệp; Vận dụng các hình thức xã hội hóa để phát triển số lượng và chất lượng đội ngũ giáo viên tin học trường THPT; Xây dựng môi trường thuận lợi cho sự phát triển ĐNGV tin học trường THPT theo tinh thần “Tổ chức biết học hỏi”. Các giải pháp phát triển ĐNGV tin học được thiết kế nhằm tác động vào tất cả các chủ thể và các khâu của quá trình quản lý từ khâu qui hoạch, kế hoạch hóa, xây dựng các chế độ, chính sách, cơ cấu bộ máy quản lý, chỉ đạo, đến kiểm tra đánh giá; tác động vào tất cả các thành tố của quá trình phát triển ĐNGV tin học THPT về số lượng và chất lượng, đào tạo - bồi dưỡng - sử dụng; các điều kiện đảm bảo cho công tác phát triển ĐNGV tin học. Từ đó tạo nên tác động tổng hợp và đồng bộ đến công tác phát triển ĐNGV tin học.

Các giải pháp này được thực hiện dưới sự định hướng của các quan điểm nhất định: phải góp phần nâng cao chất lượng dạy học môn tin học; xây dựng ĐNGV đủ về số lượng và có chất lượng; phát huy vai trò chủ động, tích cực của giáo viên, nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ cho họ; tác động vào các khâu của quá trình quản lý; phát huy được tiềm năng của xã hội; có tính cụ thể, thiết thực.

Kết quả thăm dò ý kiến chuyên gia và thử nghiệm đã chứng tỏ rằng các giải pháp mà đề tài đề xuất có tính cấp thiết và tính khả thi.

2. Khuyến nghị

2.1. Khuyến nghị về hướng nghiên cứu tiếp theo

Vấn đề phát triển ĐNGV tin học THPT theo quan điểm chuẩn hóa và xã hội hóa được đặt ra và giải quyết trong luận án mới thu được những kết quả bước đầu. Công nghệ thông tin và khoa học máy tính phát triển với tốc độ rất nhanh cùng với sự phát triển nhanh của nhu cầu xã hội. Chính vì vậy cần có sự phát triển trong chuẩn nghề nghiệp giáo viên tin học THPT cũng như nội dung đào tạo, bồi dưỡng giáo viên tin học THPT.

2.2. Khuyến nghị về hướng ứng dụng kết quả nghiên cứu của luận án

2.2.1. Đối với các cấp quản lý giáo dục

- Xây dựng hệ thống văn bản pháp quy xác định nhiệm vụ, quy định trách nhiệm, nội dung thực hiện việc quản lý phát triển ĐNGV tin học.
- Ban hành hệ thống chuẩn nghề nghiệp giáo viên THPT nói chung và giáo viên tin học trường THPT nói riêng và triển khai việc đánh giá giáo viên theo chuẩn nghề nghiệp.
- Nghiên cứu triển khai các giải pháp phát triển ĐNGV tin học trường THPT theo quan điểm chuẩn hóa và xã hội hóa.

2.2.2. Đối với các trường Đại học, các cơ sở đào tạo giáo viên tin học trường THPT

- Lựa chọn mô hình đào tạo giáo viên tin học THPT theo hướng tăng cường cả kiến thức, năng lực chuyên môn và kỹ năng sư phạm theo hướng hiện đại, chuẩn hóa và xã hội hóa nhằm đào tạo ra ĐNGV giỏi về chuyên môn, tinh thông về nghiệp vụ sư phạm, giỏi về tiếng Anh, có đạo đức nghề nghiệp tốt.
- Đổi mới chương trình, nội dung, phương pháp đào tạo giáo viên tin học THPT theo quan điểm chuẩn hóa và xã hội hóa.
- Các trường Đại học sư phạm, các Khoa Sư phạm đã thành lập ở các Đại học Quốc gia, đại học vùng cần tăng cường các điều kiện đào tạo như cơ sở vật chất, trang thiết bị, giáo trình và tài liệu tham khảo, đội ngũ giảng viên để đào tạo ĐNGV tin học THPT với chất lượng ngày càng cao.

2.2.3. Đối với các trường THPT

- Quan tâm thực hiện công tác phát triển ĐNGV tin học theo hệ thống các giải pháp đồng bộ; coi trọng việc chuẩn hóa năng lực nghề nghiệp cho ĐNGV tin học.
- Tăng cường đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị, tài liệu cho các hoạt động giảng dạy, nghiên cứu và ứng dụng CNTT vào nhà trường; tạo môi trường thuận lợi cho ĐNGV tin học phát triển thuận lợi.

2.2.4. Đối với giáo viên tin học THPT

Nhận thức rõ tầm quan trọng của việc bồi dưỡng và tự bồi dưỡng về chuyên môn, nghiệp vụ... từ đó tích cực tham gia các hoạt động bồi dưỡng và tự bồi dưỡng phẩm chất và năng lực nghề nghiệp cho bản thân; tích cực trong việc ứng dụng tin học vào công tác và cuộc sống./.

DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU CỦA TÁC GIẢ LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN

1. **Vũ Đình Chuẩn** (2003), *Thực trạng và giải pháp nâng cao năng lực và trình độ công nghệ các doanh nghiệp của Thành phố Đà Nẵng đến năm 2015 và 2010*, Đề tài nghiên cứu khoa học cấp thành phố Đà Nẵng.
2. Huỳnh Văn Hoa, **Vũ Đình Chuẩn** (2005), *Xây dựng chương trình khung môn Tin học trường phổ thông thành phố Đà Nẵng*, Đề tài nghiên cứu khoa học cấp thành phố Đà Nẵng.
3. Nông Thị Ngọc Minh, **Vũ Đình Chuẩn**, Lê Thị Hồng Minh (2005), *Chiến lược phát triển khoa học và công nghệ thành phố Đà Nẵng đến năm 2010 và 2015*, Đề tài nghiên cứu khoa học cấp thành phố Đà Nẵng.
4. **Vũ Đình Chuẩn** (2004), *Đổi mới phương pháp dạy học trong xu hướng ứng dụng công nghệ thông tin*, Tạp chí Khoa học Xã hội và Nhân văn của Đại học Quốc gia Hà Nội – T.XX, No3AP.
5. **Vũ Đình Chuẩn** (2004), *Giáo dục và Đào tạo Đà Nẵng hướng tới mô hình “Giáo dục điện tử”*, Kỷ yếu Hội thảo khoa học quốc gia lần thứ IV “Một số vấn đề chọn lọc của công nghệ thông tin và truyền thông - Chủ đề: Giáo dục điện tử”.
6. **Vũ Đình Chuẩn** (2007), *Bồi dưỡng đội ngũ giáo viên đầu đàn tạo nguồn phát triển đội ngũ cán bộ quản lý trường trung học phổ thông*, Tạp chí Khoa học Giáo dục, Số 27- Tháng 12/2007.
7. **Vũ Đình Chuẩn** (2008), *Một số vấn đề đặt ra với công tác đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ giáo viên tin học phổ thông*, Tạp chí Giáo dục, Số 182- Kỳ 2-Tháng 01/2008.
8. **Vũ Đình Chuẩn** (2008), *Bàn về mô hình giáo dục điện tử*, Tạp chí Khoa học Xã hội và Nhân văn của Đại học Quốc gia Hà Nội – Tập 23, Số 3, Năm 2007.